

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία(από μετάφραση)

Β΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ομήρου, «Ιλιάδα»: Εισαγωγή / Προοίμιο: Α 1-7

Τίτλος:

«Ξεκινώντας το ταξίδι μας στον ιλιαδικό κόσμο»

Συγγραφή: ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΛΑΛΙΩΤΟΥ

Εφαρμογή: ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΛΑΛΙΩΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ξεκινώντας το ταξίδι μας στον ιλιάδικό κόσμο

Εφαρμογή σεναρίου

Ευσταθία Λαλιώτου

Δημιουργία σεναρίου

Ευσταθία Λαλιώτου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Οκτώβριος 2012

Σχολική μονάδα

Βαρβάκειο Πειραματικό Γυμνάσιο

Διδακτική/θεματική ενότητα

Ομήρου, «Ιλιάδα»: Εισαγωγή («Ιλιάδα και Ιστορία») / Α 1-7: Προοίμιο.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής Ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

ΙΙ. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Εικαστικά

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον μαθητή:

Εξοικείωση με την εργασία σε ομάδες, με τον επεξεργαστή κειμένου, με την πλοήγηση στο διαδίκτυο, βασικές γνώσεις για το τι είναι και πώς δημιουργώ ένα πολυτροπικό κείμενο και, επιθυμητή, η εξοικείωση με το λογισμικό παρουσιάσεων (PowerPoint),

Για τον εκπαιδευτικό:

Εξοικείωση με την εργασία σε ομάδες, ενδεχόμενη συνεργασία με τον καθηγητή Πληροφορικής για τη χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής αλλά και τη βοήθειά του σε όσους μαθητές τη χρειαστούν.

Υλικοτεχνική υποδομή σχολικής μονάδας:

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη

Το σενάριο στηρίζεται

Ευσταθία Λαλιώτου: «Ξεκινώντας το ταξίδι μας στον ιλιαδικό κόσμο», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση), Β΄ Γυμνασίου, 2012

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές, εργαζόμενοι σε ομάδες, προβληματίζονται για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος στο σημερινό σχολείο πλοηγούμενοι σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες, στις οποίες διαβάζουν απόψεις σύγχρονων μελετητών για την αξία και την επικαιρότητα του έργου. Αποτιμώντας κριτικά τις πληροφορίες στις οποίες εκτίθενται, επιλέγουν εκείνες που θα αξιοποιήσουν για τη δημιουργία μιας ψηφιακής αφίσας, την οποία θα υποστηρίξουν με εικονιστικό υλικό και θα την παρουσιάσουν ενώπιον των συμμαθητών τους, προσπαθώντας να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα/ εντύπωση για την αξία και την επικαιρότητα του έργου.

Η επαφή τους με το έργο θα ξεκινήσει με το προοίμιο. Με την αξιοποίηση συγκεκριμένων ιστοσελίδων θα έχουν τη δυνατότητα να δουν εικόνα του προοιμίου, όπως εικάζεται ότι θα ήταν στην πρώτη έκδοση της «Ιλιάδας» τον 7ο π.Χ. , να ακούσουν το προοίμιο σε μετάφραση Μαρωνίτη από τη Λ. Κονιόρδου, να εκτεθούν σε διαφορετικές μεταφραστικές εκδοχές του προοιμίου και να επιλέξουν εκείνη που τους αντιπροσωπεύει περισσότερο, ερχόμενοι έτσι σε μια πρώτη επαφή με το μεταφραστικό/ μεταγραφικό εγχείρημα. Την εντύπωση που θα αποκομίσουν για το μεταφραστικό εγχείρημα, τις προσπάθειες, τις δυσκολίες των μεταφραστών, όλων αυτών τον προβληματισμό τους θα επιχειρήσουν να τον αποτυπώσουν, υποδύομενοι έναν φιλόλογο /μεταφραστή του έπους, «γράφοντας» τη σελίδα του ημερολογίου του τη σχετική με τη μετάφραση του προοιμίου. Η ενασχόληση με το προοίμιο θα ολοκληρωθεί μέσω της εικόνας που θα αποκτήσουν για τα δομικά στοιχεία του, εξετάζοντας συγκριτικά προοίμια επικής («Ιλιάδα», «Οδύσσεια») και διδακτικής ποίησης («Θεογονία», «Έργα και Ημέραι») καθώς και μέσω της εικόνας της εξέλιξης του προοιμίου στην αρχαία ελληνική ιστοριογραφία (Εκαταίος, Ηρόδοτος, Θουκυδίδης), θέματα τα οποία καλούνται να παρουσιάσουν σε ένα σύντομο κείμενο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Συνήθως θεωρούμε δεδομένη την αξία των κλασικών έργων για τους μαθητές του σημερινού σχολείου και ίσως δεν τους απευθύνουμε καν την ερώτηση γιατί να διαβάσουν/ να διδαχθούν την «Ιλιάδα» σήμερα. Θεωρώ ότι το συγκεκριμένο ερώτημα και ο προβληματισμός που μπορεί να αναπτυχθεί αποτελεί μια καλή «αφόρμηση» πριν από την ενασχόλησή μας με το κείμενο, αν λάβουμε μάλιστα υπόψη μας ότι ο συνήθης τρόπος προσέγγισης της εισαγωγής του σχολικού βιβλίου είναι η ανάγνωση και ο εντοπισμός των βασικών στοιχείων της.

Τέλος, το θέμα της μετάφρασης/ μεταγραφής έργων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στη νεοελληνική γλώσσα δεν γίνεται συνήθως αντικείμενο συζήτησης και προβληματισμού, απλώς στους μαθητές δίνεται η μετάφραση του σχολικού βιβλίου - το οποίο, βέβαια, σε κάποια αποσπάσματα παρέχει και άλλη μεταφραστική

εκδοχή (από ποιους και πόσο αξιοποιήσιμη;) - και σχηματίζουν την εντύπωση ότι υπάρχει μόνο μία «σωστή» μετάφραση. Διαβάζοντας, όμως, και ασχολούμενοι με περισσότερες της μίας μεταφράσεις, του προοιμίου συγκεκριμένα, και επιλέγοντας κάποια με βάση κριτήρια που διαμορφώνουν προχωρώντας τη δουλειά τους, προβληματίζονται για τα θετικά ή τα αρνητικά της κάθε μεταφραστικής απόπειρας. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται μια πρώτη ρήξη στην ιδέα ότι υπάρχει μία σωστή μετάφραση του κλασικού κειμένου.

Η παιδαγωγική θεωρία στην οποία εντάσσεται η πρόταση διδασκαλίας είναι αυτή της *καθοδηγούμενης ανακάλυψης* του Bruner, σε συνδυασμό με τη θεωρία του Vygotsky *περί μάθησης μέσω οικοδόμησης της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές*. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, καλούνται να προβληματιστούν για την επικαιρότητα, την αξία και την ιστορικότητα του έργου μέσω της ενασχόλησής τους με δραστηριότητες οι οποίες τους ασκούν στη συλλογή, συγκριτική θεώρηση και κριτική αποτίμηση πληροφοριών. Στο έργο τους βοηθούνται από τη διακριτική υποστήριξη του διδάσκοντος, ο ρόλος του οποίου είναι συνεργατικός και καθοδηγητικός (Vygotsky), αλλά και από τα Φύλλα Εργασίας, ώστε να κατανοήσουν τις εργασίες με τις οποίες θα ασχοληθούν. Εφαρμόζονται οι παιδαγωγικές αρχές της *βιωματικότητας*, της *συνεργατικής μάθησης* και της *αυτενέργειας*. Οι μαθητές ασκούνται στην *επίλυση ενός προβλήματος* (η επικαιρότητα και η ιστορικότητα της «Ιλιάδας») και διαμορφώνουν την ταυτότητά τους αναπτύσσοντας την κρίση τους και την ενεργό συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία. Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και «ανακαλύπτουν» μόνοι τους τη γνώση, παράγοντας λόγο προφορικό και γραπτό, προσεγγίζοντας και δημιουργώντας πολυτροπικά κείμενα (Cope & Kalantzis, 2000 / Kress & van Leeuwen, 2001).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να αντιληφθούν πώς μπορούν να «συνομιλούν» διαφορετικές εποχές μέσα από τα κείμενά τους.

- Να προβληματίζονται για την επικαιρότητα ενός έργου προγενέστερης εποχής μέσω της προσέγγισης των ιδεών του, των αξιών που προβάλλει, των λύσεων που προτείνει.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να σχηματίσουν εικόνα για τη συνέχεια και την εξέλιξη της γλώσσας μέσω της επιβίωσης τύπων της αρχαίας ελληνικής στη νέα ελληνική.
- Να επιχειρούν τις δικές τους μεταφραστικές δοκιμές αξιοποιώντας δόκιμες μεταφράσεις.
- Να εκτεθούν σε διαφορετικά κειμενικά είδη (άρθρα εφημερίδων, συνεντεύξεις, βιβλιοπαρουσίαση, κείμενα ιστοσελίδων).
- Να ασκηθούν στη συγκριτική ανάγνωση κειμένων.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να καλλιεργήσουν την αναγνωστική και τη γλωσσική τους ευαισθησία.
- Να ανιχνεύουν πώς συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές έχουν άμεση σχέση με το ύφος του κειμένου και την πρόθεση του δημιουργού.
- Να προσεγγίζουν με κριτική ματιά τα κείμενα, σύγχρονα αλλά και παλιότερα.
- Να εμπλέκονται σε διαδικασίες αναζήτησης πληροφοριών, σύγκρισης, κριτικής επεξεργασίας, αξιολόγησης, παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.
- Να αξιοποιούν στοιχεία από διαφορετικά κείμενα για να συνθέσουν το δικό τους, το οποίο παρουσιάζουν και υποστηρίζουν ενώπιον των συμμαθητών τους.
- Να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες συνεργασίας, λειτουργώντας στο πλαίσιο μιας ομάδας και συνεισφέροντας σε ένα κοινό αποτέλεσμα.
- Να εκτεθούν σε διαδικασία αυτό-αξιολόγησης και ετερο-αξιολόγησης με συγκεκριμένα κριτήρια που θα διαμορφώσουν οι ίδιοι.

- Να οδηγηθούν στην οικοδόμηση της νέας γνώσης μέσω της διαδικασίας επίλυσης προβλήματος.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Κινούμενοι στο πλαίσιο της καθοδηγούμενης ανακάλυψης της γνώσης και της οικοδόμησής της από τους ίδιους τους μαθητές, οι οποίοι λειτουργούν σε ομάδες, τους εμπλέκουμε από την αρχή σε δραστηριότητες που λαμβάνουν υπόψη τους ίδιους, αξιοποιούν τον προβληματισμό τους, στηρίζονται λιγότερο στην καθοδήγηση του διδάσκοντος και ίσως τους βοηθήσουν να νοηματοδοτήσουν οι ίδιοι ένα «κλασικό» κείμενο. Ως αφορμή μπορούμε να έχουμε σημειώσει στον πίνακα τη φράση «Τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν οὗτος ὁ ποιητής» (Πλάτων, «Πολιτεία» 606e) , την οποία μπορούν να μεταφράσουν οι ίδιοι με τις γνώσεις από την Α΄ Γυμνασίου. Τους ρωτάμε αν γνωρίζουν σε ποιον ποιητή αναφέρεται ο Πλάτωνας, και σημειώνουμε ότι η αξία των ομηρικών επών για τον αρχαίο κόσμο συνοψίζεται σε αυτή τη φράση. Έχουμε, έτσι, ένα λογικό πέρασμα από την αρχαιότητα στις μέρες μας.

Αξιοποιώντας την τεχνική του καταγισμού ιδεών, τους ρωτάμε «Μπορεί να είναι επίκαιρο ένα τέτοιο έργο σήμερα; Γιατί διδασκόμαστε αρχαία ελληνική λογοτεχνία και μάλιστα «Ιλιάδα» στο σημερινό σχολείο»;

Εκφράζεται ένας πρώτος προβληματισμός και σημειώνουμε λέξεις/ φράσεις στον πίνακα. Μπορούμε, επίσης, να σημειώσουμε στον πίνακα τα λόγια της Μαρίας Νεφέλης: «Κάθε καιρός κι ο τρωικός του πόλεμος» και του Αντιφωνητή: «Κάθε καιρός και η Ελένη του». Στοιχεία από το υλικό του πίνακα, εάν δεν το διαπιστώσουν οι ίδιοι, θα τους παροτρύνουμε να αξιοποιήσουν για τη δημιουργία της ψηφιακής αφίσας, που ζητεί η 1^η δραστηριότητα. Ίσως ακουστούν και στοιχεία σχετικά με την κινηματογραφική ταινία, οπότε ανοίγουμε ένα παράθυρο για μελλοντική αξιοποίηση του θέματος «επική και κινηματογραφική αφήγηση».

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ενασχόληση με το προοίμιο ([Α 1-7](#)) εντάσσεται στη σχολική ύλη. Στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση γίνεται επέκταση της διδασκαλίας (η αξία και η επικαιρότητα του έργου, μεταφραστικές εκδοχές και εξέλιξη του προοιμίου ως τον Θουκυδίδη) και αφιερώνονται επιπλέον διδακτικές ώρες σε σχέση με τα προβλεπόμενα από το [Πρόγραμμα Σπουδών](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές στο παρόν σενάριο χρησιμοποιούν ΤΠΕ για να εντοπίσουν πληροφορίες, τις οποίες θα αποτιμήσουν κριτικά, προκειμένου να επιλέξουν εκείνες που χρειάζονται, για να συντάξουν συνεργατικά το κείμενό τους (μονοτροπικό ή πολυτροπικό), αλλά και για να το παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους. Αναπτύσσουν, συνεπώς, δεξιότητες χειρισμού του ηλεκτρονικού υπολογιστή και αναζήτησης και αξιολόγησης πληροφοριών από διαδικτυακές πηγές..

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ομηρικά Έπη: «Ιλιάδα» Β΄ Γυμνασίου:

-[Α 1-53](#): Το προοίμιο – Η ικεσία του Χρύση.

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Homer, “The Iliad”](#). 1951. Transl. R. Lattimore, introduction & notes: R. Martin. Chicago: University of Chicago Press [“The Chicago Homer”: Multilingual Database & Translations – Northwestern University Library, Illinois].

«Μικρός Απόπλους» [Κείμενα σε ηλεκτρονική μορφή – Υπεύθ. Άγγ. Περδικούρης]:

-[«Ιλιάδα»](#): Στερεότυπη. 1935 [1904]. Μτφρ. Αλ. Πάλλης <Μαλλιαρός>. London: University Press – H. Milford.

-[Οι πρώτοι στίχοι της «Ιλιάδας»](#) (υποθετική αποκατάσταση στη βουστροφηδόν γραφή του 7^{ου} αι. π.Χ).

[Ομήρου «Ιλιάδα»](#). 1997 [1955]. Μτφρ. Ν. Καζαντζάκης – Ι. Θ. Κακριδής. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «Εστίας». [Ιστοχώρος του Ν. Μαμαλούγκου - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]

«Ομήρου *Ιλιάς*», ραψωδίες Α-Μ. 2009. Μτφρ. Δ. Ν. Μαρωνίτης. Αθήνα: Άγρα

«Ομήρου *Οδύσσεια*», [ραψωδία α: προοίμιο, στ. 1-10](#). Στο «Ομήρου *Οδύσσεια*» 1992. Μτφρ. Δ. Ν. Μαρωνίτης. Αθήνα: Στιγμή [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Τραγούδια / Ηχητικά αποσπάσματα

Όμηρος, [«*Ιλιάδα*» ραψωδία Α](#), Εθνικό Θέατρο, Αίθουσα εκδηλώσεων κτ. Τσίλλερ 14/10/2010, μετάφραση: Δ. Ν. Μαρωνίτης, σκηνική παρουσίαση: Λυδία Κονιόρδου (στο πλαίσιο της παρουσίασης όλων των ραψωδιών της «*Ιλιάδας*», με αφορμή την ολοκλήρωση της μετάφρασης ολόκληρου του έπους από τον Δ. Ν. Μαρωνίτη). [πηγή: “Radio Theatre”: Ραδιοφωνικό Θέατρο - «Ορθόδοξη Πορεία»: Σύλλογος Ορθόδοξων Τυφλών Ελλάδος].

Όμηρος, [«*Ιλιάδα*» ραψωδία Α](#) (απόσπασμα), μετάφραση: Ν. Καζαντζάκης - Ι. Θ. Κακριδής, αφήγηση: Χ. Πολιτόπουλος [πηγή: YouTube].

Ιστοσελίδες

Αδαμοπούλου, Μ. [«Οι Έλληνες θα επιβιώσουν στην κρίση»](#), εφημ. «Τα Νέα», 07/08/2012 [πηγή: “Terra Computerata”. Ιστολόγιο της Τερέζας Γιακουμάτου – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

Γιανναράς, Σπ. [«Έπος για το κλέος του πολέμου και τον παραλογισμό»](#), εφημ. «Η Καθημερινή».

Παπαρσένος, Α. [«Η απήγηση της *Ιλιάδας* σήμερα»](#), εφημ. «Η Καθημερινή», 19/06/2010.

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

[-Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#)

[5/10/2012]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ Φάση:

2 διδακτικές ώρες στο σχολικό εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων

Το σενάριο εφαρμόστηκε σε τμήμα 27 μαθητών της Β΄ Γυμνασίου, σε συνεχόμενο δώρο, στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων του σχολείου. Οι μαθητές, με δική τους επιλογή, χωρίστηκαν σε έξι τετραμελείς και μία τριμελή ομάδα. Κάθε ομάδα είχε στη διάθεσή της έναν υπολογιστή, με όλους τους μαθητές να δηλώνουν εξοικειωμένοι με τη χρήση του.

Ως αφορμή σημειώθηκε στον πίνακα η φράση «Τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν οὗτος ὁ ποιητής» (Πλάτων, «Πολιτεία» 606e). Οι μαθητές ερωτήθηκαν αν γνωρίζουν σε ποιον ποιητή αναφέρεται ο Πλάτωνας και τι εννοεί. Μετά τη σύντομη συζήτηση σχετικά με την αξία των ομηρικών επών για τον αρχαίο κόσμο που συνοψίζεται σε αυτή τη φράση, οι ομάδες αναζήτησαν στους υπολογιστές τους τα [Φύλλα Εργασίας](#). Οι ομάδες κλήθηκαν μέσα από κείμενα, τα οποία αναζήτησαν σε επιλεγμένες ηλεκτρονικές διευθύνσεις, να συγκεντρώσουν επιχειρήματα και να προετοιμάσουν μια προφορική παρουσίαση με θέμα «Γιατί να διαβάσω «Ιλιάδα»». Η δραστηριότητα αυτή προτάχθηκε, γιατί θεώρησα ότι θα τους επιτρέψει να μεταβούν ομαλότερα στη δημιουργία ψηφιακής αφίσας. Τελικά, προτίμησα να αναθέσω σε δύο μόνο ομάδες την αξιοποίηση των ΤΠΕ για την προφορική παρουσίασή τους, προκειμένου, όπως τόνισα στους μαθητές, να δούμε στην πράξη εάν και τι μπορούν να προσφέρουν οι ΤΠΕ. Μία ομάδα αντιμετώπισε τεχνικό πρόβλημα και δεν κατάφερε να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο (τελικά σκέφτηκαν μόνοι τους να μεταφέρουν τα προς μελέτη κείμενα με μεταφερόμενη κάρτα μνήμης (stick) από άλλο σταθμό εργασίας· είχε χαθεί, όμως, πολύτιμος χρόνος, τον αναπλήρωσαν, με δική τους πρωτοβουλία, το Σαββατοκύριακο) και με μία ακόμη ομάδα αντιμετωπίσαμε πρόβλημα με τη σύνδεση στο διαδίκτυο, για 15 περίπου λεπτά. Μία ομάδα βιάστηκε να αναφέρει ότι η πρώτη ηλεκτρονική διεύθυνση «δεν υπάρχει»: επειδή δεν ήξεραν να ανοίγουν μια σύνδεση που τους δίνεται, πληκτρολόγησαν τη συγκεκριμένη διεύθυνση χωρίς να προσέξουν τι πληκτρολογούν.

Ακολούθησε η μελέτη των κειμένων. Οι ομάδες φαίνονταν να εργάζονται αρκετά καλά, χωρίς προβλήματα συνεργασίας, και να προσπαθούν να κατανοήσουν τα κείμενα, απορροφημένοι από τη δουλειά τους. Εξαίρεση αποτέλεσε μία ομάδα (η μία από τις δύο που τους είχα προτείνει να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ για την

παρουσίασή τους), η οποία φαινόταν να μην ασχολείται ιδιαίτερα με τα κείμενα, μάλιστα ήταν η μόνη ομάδα που τελείωσε πολύ πριν χτυπήσει το κουδούνι. Θεώρησαν ότι η *Αντιγραφή* και η *Επικόλληση* θα ήταν αρκετή για την εργασία τους. Τους επέστησα την προσοχή, αλλά τους άφησα να δω πώς θα λειτουργήσουν στη συνέχεια, αναφέροντάς τους, όμως, ότι θα ήταν η πρώτη ομάδα που θα παρουσίαζε την εργασία της, κάτι που προς στιγμήν φάνηκε να τους ανησυχεί, αλλά όχι ιδιαίτερα. Επειδή ο χρόνος δεν επαρκούσε, οι ομάδες πρότειναν να αξιοποιήσουν και το Σαββατοκύριακο για να οργανώσουν την παρουσίασή τους.

Β Φάση:

Παρουσίαση εργασιών, δύο διδακτικές ώρες στη σχολική αίθουσα

Για την παρουσίαση των εργασιών των μαθητών αφιερώθηκαν δύο διδακτικές ώρες. Γνώριζαν ότι έπρεπε όλα τα μέλη της κάθε ομάδας να πάρουν το λόγο, αναφερόμενοι και στο θέμα της συνεργασίας τους στο πλαίσιο της ομάδας. Στο τέλος της κάθε παρουσίασης αξιολογούσε η κάθε ομάδα τη δουλειά της και στη συνέχεια οι υπόλοιποι. Η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση ξεκινούσαν με την επισήμανση των θετικών στοιχείων και ακολουθούσε η αναφορά των σημείων/ θεμάτων που μπορούσαν να βελτιωθούν.

Πρώτη παρουσίασε την εργασία της η ομάδα που είχε ολοκληρώσει πολύ πιο γρήγορα από τις άλλες τη δουλειά της. Με την πλάτη γυρισμένη στο ακροατήριο προσπαθούσαν να διαβάσουν τα δύο σημεία που απλώς είχαν αντιγράψει και επικολλήσει στο κείμενό τους, χωρίς να καταλαβαίνουμε για ποιο θέμα μιλάνε. Η εικόνα ήταν εύγλωττη: δεν είχαν συνεργαστεί ούτε καν για την παρουσίαση της εργασίας, δεν ήξεραν ποιος πρώτος και ποιος δεύτερος θα πάρει το λόγο, κάτι που αποτέλεσε τρανταχτή αντίθεση με τις παρουσιάσεις που ακολούθησαν (ούτε καν το stick με την "εργασία" δεν είχαν φέρει, είχα φροντίσει να το έχω εγώ μαζί μου).

Η διαδικασία της παρουσίασης των εργασιών ήταν ουσιαστική, γιατί όλοι έβλεπαν στην πράξη τι σημαίνει παρουσιάζω μια εργασία ενώπιον των συμμαθητών μου. Μάλιστα κάποιες ομάδες αξιοποίησαν και τον τρόπο με τον οποίο οι προηγούμενες ομάδες ξεκίνησαν την παρουσίασή τους (π.χ. αναφορά των ονομάτων των μελών της ομάδας, μια μικρή εισαγωγή: ποιο είναι το θέμα μας και πώς

δουλέψαμε), ενώ ήταν φανερό ότι δεν το είχαν σκεφτεί. Κατανόησαν ότι οι περισσότερες ομάδες αντέγραψαν αποσπάσματα των κειμένων, τα οποία είχαν προσπαθήσει να απομνημονεύσουν. Δύο μόνο ήταν οι ομάδες που είχαν προβληματιστεί και είχαν προσπαθήσει να αποδώσουν με το δικό τους λόγο τις ιδέες των κειμένων. Μία μόνο έκλεισε την παρουσίαση παραθέτοντας και τη δική της άποψη, και η οποία αξιοποίησε τον πίνακα προκειμένου να σημειώσει τα βασικά σημεία της παρουσίασης. Οι μαθητές δεν φάνηκε να εκτιμούν την αξιοποίηση του πίνακα, όταν, όμως, τους ρώτησα τι θα έλεγαν αν τις σημειώσεις του πίνακα τις προβάλαμε με ένα αρχείο Word ή, PowerPoint βιάστηκαν να απαντήσουν ότι η τεχνολογία θα αναβάθμιζε, σίγουρα, την εργασία, χάρη στα χρώματα και τις εικόνες, ανέφεραν, δηλαδή, στοιχεία σχετικά με τη μορφοποίηση των κειμένων. Ακολούθησε η παρουσίαση της ομάδας που αξιοποίησε τις ΤΠΕ και η οποία επέλεξε, την ώρα που προφορικά παρουσίαζαν τα επιχειρήματα που είχαν εντοπίσει, να προβάλλουν τα πρόσωπα των συντακτών των κειμένων. Η συζήτηση που ακολούθησε φάνηκε να προβληματίζει τους μαθητές σχετικά με το τι σημαίνει χρησιμοποιώ και τι αξιοποιώ τις ΤΠΕ. Ήταν πλέον φανερό σε όλους ότι η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση είχαν κινηθεί σε ικανοποιητικό επίπεδο, και απλώς, χρειάστηκε η δική μου παρέμβαση σε ελάχιστα σημεία της συζήτησης.

Η φάση αυτή ολοκληρώθηκε με την αξιοποίηση των σημειώσεων που κράτησαν για τη σύνταξη του καταλόγου με τα κριτήρια αξιολόγησης των εργασιών. Επειδή θεώρησα ότι ο προβληματισμός που αναπτύχθηκε ήταν ένα σημαντικό βήμα, και αφού οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι η δημιουργία ψηφιακής αφίσσας δεν θα είναι μια απλή δουλειά που θα περιοριστεί απλώς στην καταγραφή δυο απόψεων και στην ενσωμάτωση δυο εικόνων, αποφάσισα να περάσουμε στην [1^η δραστηριότητα](#) του 2^{ου} Φύλλου Εργασίας.

Γ' Φάση:

2 διδακτικές ώρες στο σχολικό εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων

Στη φάση αυτή οι μαθητές, σε νέα σύνθεση ομάδων, (το είχε ζητήσει και η ομάδα που συνειδητοποίησε ότι στην πράξη δεν είχε εργαστεί ούτε συν-εργαστεί στην Α' Φάση, ενώ έκαμψα τις αντιδράσεις κάποιων μαθητών αναφέροντας ότι μπορούμε να

δοκιμάσουμε και νέα σχήματα, για τη σύνθεση των οποίων αξιοποίησα και τις πληροφορίες συναδέλφου η οποία είχε εργαστεί με το συγκεκριμένο τμήμα την προηγούμενη χρονιά) ήρθαν σε επαφή με το προοίμιο της «Ιλιάδας». Τους διάβασα το πρωτότυπο, με κλειστά βιβλία, ζητώντας τους να μου πουν απόσπασμα από ποιο κείμενο τους διάβασα. Ακολούθησε η ακρόαση του προοιμίου, σε μετάφραση Ν. Μαρωνίτη, από την Λυδία Κονιόρδου, η οποία τους άρεσε.

Στη συνέχεια άνοιξαν το [2^ο Φύλλο Εργασίας](#). Για την εκπόνηση της 1^{ης} δραστηριότητας θα έρχονταν σε επαφή με μεταφραστικές εκδοχές του προοιμίου, με σύγκριση αυτών των εκδοχών, ενώ θα μπορούσαν να επιχειρήσουν και τις δικές τους μεταφραστικές απόπειρες.

Η δραστηριότητα δυσκόλεψε τους μαθητές, γιατί είδαν επιφανειακά τις μεταφραστικές εκδοχές του προοιμίου, οπότε δεν ήταν εύκολο για αυτούς να περάσουν στη σύγκριση αυτών των εκδοχών, ούτε να αποτυπώσουν ένα κάποιο προβληματισμό στη σελίδα του ημερολογίου, όπως τους ζητούσε η δραστηριότητα. Αφιέρωσαν αρκετό χρόνο στην ανταλλαγή απόψεων στο πλαίσιο των ομάδων τους και δεν τους ήταν εύκολο να ξεκινήσουν τη σελίδα του ημερολογίου. Με κάποιες ερωτήσεις προσπάθησα να τους διευκολύνω και τελικά, επειδή ο χρόνος πίεζε, βιάστηκαν να σημειώσουν μερικές σκέψεις τους για να «ολοκληρώσουν» τη δραστηριότητα, χωρίς να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ, ώστε η σελίδα τους να αποτυπώνει και την προσπάθεια του μεταφραστή, όπως ζητούσε η δραστηριότητα.

4^η Φάση:

2 διδακτικές ώρες στη σχολική αίθουσα με χρήση βιντεοπροβολέα

Σε αυτή την τελική φάση εφαρμογής του σεναρίου, οι μαθητές παρουσίασαν τη δουλειά τους στη σχολική αίθουσα. Σταθήκαμε στο προοίμιο, στη μετάφραση του Πολυλά, η οποία τους δυσκόλεψε σε κάποια σημεία, τα οποία μάλλον προσπέρασαν οι περισσότεροι χωρίς ιδιαίτερη προσοχή· προσεγγίσαμε και τις άλλες μεταφραστικές εκδοχές, ώστε να γίνει κατανοητό ότι, αν δεν τις μελετήσουμε ικανοποιητικά, δεν θα είναι εύκολη η σύγκρισή τους στη συνέχεια, αλλά ούτε και η αποτύπωση όλου αυτού

του προβληματισμού στην αντίστοιχη σελίδα του ημερολογίου. Υπό αυτό το πρίσμα ακολούθησε η αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση των εργασιών.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 (τροποποιημένο)

«Γιατί να διαβάσω «Ιλιάδα»;»

Προκειμένου να ετοιμάσετε μια προφορική παρουσίαση με θέμα «Γιατί να διαβάσω «Ιλιάδα»;», εργάζεστε ως εξής:

- Μελετάτε τα άρθρα των εφημερίδων «Η Καθημερινή»: [«Η απήχηση της Ιλιάδας σήμερα»](#) (απόσπασμα από την ομιλία του Gael Grobety και το βιβλίο της Caroline Alexander), [«Έπος για το κλέος του πολέμου και τον παραλογισμό»](#) (συνέντευξη του Δ. Ν. Μαρωνίτη), και «Τα Νέα»: [«Οι Έλληνες θα επιβιώσουν στην κρίση»](#), που είναι αναρτημένο στο ιστολόγιο “Terra Computerata” (συνέντευξη του Γκρέγορι Ναζ).
- Ανταλλάσσετε απόψεις στο πλαίσιο της ομάδας σας σχετικά με τα κείμενα που θα μελετήσετε και τα επιχειρήματα που θα εντοπίσετε.
- Προετοιμάζετε την παρουσίασή σας, δίνοντας βαρύτητα στα πιο βασικά επιχειρήματα που εντοπίσατε. Αν θέλετε, μπορείτε να προσθέσετε και δικά σας.
- Την εργασία σας θα παρουσιάσει/ουν στην ολομέλεια ένας ή περισσότεροι εκπρόσωποι, ανάλογα με τον αριθμό των επιχειρημάτων που θα αξιοποιήσετε. Καλό είναι το κάθε μέλος της ομάδας να παρουσιάσει και από ένα επιχείρημα.
- Η παρουσίασή σας μπορεί να υποστηρίζεται από ένα αρχείο Word ή Power Point, κάτι το οποίο δεν είναι υποχρεωτικό, εσείς θα το αποφασίσετε.
- Ως τελικό προϊόν της εργασίας όλων των ομάδων, θα μπορούσατε να δημιουργήσετε μια **αφίσα** την οποία θα αναρτήσουμε στη σχολική μας αίθουσα.

Παρουσίαση εργασιών / Κριτήρια αξιολόγησης

- Ακολουθεί η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων, κατά τη διάρκεια της οποίας κρατάτε σημειώσεις, για να μπορέσετε να τις αξιολογήσετε.
- Αφού παρουσιάσουν όλες οι ομάδες την εργασία τους, τις αξιολογείτε, με κριτήρια τα οποία θα διαμορφώνετε σταδιακά, κατά τη διάρκεια των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

παρουσιάσεων. Σε κάθε παρουσίαση θα εστιάζουμε στα δυνατά της σημεία και στα σημεία προς βελτίωση. Με αυτό τον τρόπο σταδιακά θα συν-διαμορφώσουμε τα κριτήρια της αξιολόγησης, ως έναν ανοικτό κατάλογο, τον οποίο θα αξιοποιήσετε και για την αξιολόγηση της 2^{ης} δραστηριότητας που θα εκπονήσετε και θα τον συμπληρώνετε με νέα στοιχεία, όποτε ανακύπτουν.

Φύλλο Εργασίας 2(τροποποιημένο): Το προοίμιο της «Ιλιάδας»: πρωτότυπο και μεταφραστικές εκδοχές

Κοινό Φύλλο Εργασίας για όλες τις ομάδες από το οποίο υλοποιήθηκε μόνο η 1^η δραστηριότητα.

Δραστηριότητα 1^η: Είστε ένας από τους φιλολόγους που έχουν μεταφράσει την «Ιλιάδα» (ένας από αυτούς των οποίων θα διαβάσετε τη μετάφραση του προοιμίου στις ιστοσελίδες που ακολουθούν ή ένας άλλος) και διαβάζουμε το ημερολόγιό σας, στο οποίο έχετε καταγράψει τις δυσκολίες που αντιμετωπίσατε, πώς τις ξεπεράσατε, τα συναισθήματα που σας προκάλεσε η ενασχόληση με το συγκεκριμένο εγχείρημα. Συγκεκριμένα, διαβάζουμε τη σελίδα του ημερολογίου σας που αναφέρεται στη μετάφραση του προοιμίου.

Προκειμένου να «γράψετε» αυτή τη σελίδα του ημερολογίου, εργαστείτε ως εξής:

Πρωτότυπο

- Διαβάστε το προοίμιο στο [πρωτότυπο κείμενο](#). Εντοπίστε τις λέξεις του πρωτοτύπου που επιβιώνουν αυτούσιες ή διαφοροποιημένες στη νέα ελληνική γλώσσα.
- Αποθηκεύστε το πρωτότυπο σε ένα αρχείο με τίτλο «Προοίμιο», στο οποίο θα αποθηκεύσετε και τις μεταφραστικές εκδοχές που θα βρείτε στις παρακάτω ιστοσελίδες.

Μεταφραστικές εκδοχές

- [Η μετάφραση του προοιμίου](#) από τον Ι. Πολυλά, είναι αυτή του σχολικού σας βιβλίου.
- [Η μετάφραση του προοιμίου](#) από τον Αλ. Πάλλη, υπάρχει και ένα συντομότερο σημείωμα που θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε το πνεύμα του μεταφραστή
- [Η μετάφραση του προοιμίου](#) από τους Ν. Καζαντζάκη – Ι. Θ. Κακριδή.
- Σας δίνεται η μετάφραση του προοιμίου από τον Δ.Ν. Μαρωνίτη:
*Τον άγριο θυμό, θεά, τραγούδησε του Αχιλλέα, γιου του Πηλέα,
ολέθριο θυμό, που τόσα πάθη φόρτωσε στους Αχαιούς,
τόσες γενναίες ψυχές κατέβασε στον Άδη,*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

*ηρώων ψυχές, κι άφησε λεία στα σκυλιά τα σώματά τους,
από λαίμαργα όρνια, έτσι που συντελέστηκε η βουλή του Δία,
αφότου μεταξύ τους χάρισαν και πήραν να διχογνωμούν
του Ατρέα ο γιος, ο πρώτος του στρατού, κι ο θεός Αχιλλέας.*

Σύγκριση μεταφραστικών εκδοχών

Μερικά ερωτήματα που θα σας βοηθήσουν να συζητήσετε στο πλαίσιο της ομάδας σας τα κριτήρια βάσει των οποίων θα συγκρίνετε και θα αξιολογήσετε τις μεταφραστικές εκδοχές:

- Πόσες διαφορετικές λέξεις χρησιμοποιούνται για να αποδοθεί η λέξη μήνις;
- Ποια λέξη νομίζετε ότι αποδίδει το μέγεθος του θυμού;
- Πόσες διαφορετικές εκδοχές στον πρώτο στίχο χρησιμοποιούνται για τον Αχιλλέα;
- Προσπαθήστε να ανιχνεύσετε τι θέλει να τονίσει ο κάθε μεταφραστής.
- Εσείς ποια εκδοχή του προοιμίου προτιμάτε και για ποιους λόγους; Ποια θα επιλέγατε αν ήσασταν ο συγγραφέας του σχολικού εγχειριδίου; Σε αγώνα ανάγνωσης ποια θα διαβάζατε και γιατί;
- Από τη συνέντευξη του Δ. Ν. Μαρωνίτη στην εφημερίδα «Η Καθημερινή» με τίτλο [«Έπος για το έπος του πολέμου και τον παραλογισμό»](#) μελετήστε το απόσπασμα το σχετικό με το εγχείρημα της μετάφρασης της «Ιλιάδας».
- Δοκιμάστε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή του 1^{ου} στίχου είτε ολόκληρου του προοιμίου.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

- Ποια απόδοση του πρώτου στίχου σας ικανοποιεί περισσότερο, ποια πιστεύετε ότι είναι πιο κοντά στο πρωτότυπο κείμενο και γιατί; Συμβουλευτείτε και το [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα για τις αντιστοιχίες των λέξεων.
- Μια διαφορετική...πινελιά: [η μετάφραση του προοιμίου](#) στην αγγλική γλώσσα από τον Richmond Lattimore. Πώς θα μπορούσατε να την αξιοποιήσετε;
- Αναγνώσεις «Ιλιάδας» / αγώνες ανάγνωσης/ [εκφραστική ανάγνωση](#), μπορείτε να ακούσετε το προοίμιο σε μετάφραση Καζαντζάκη-Κακριδής από τον Χάρη Πολιτόπουλο (το έχουμε αποθηκεύσει σε δικό μας αρχείο, ώστε να μην πλοηγούνται μόνοι τους στο συγκεκριμένο ιστότοπο, με ό, τι αυτό συνεπάγεται)
- Μπορείτε να προσπαθήσετε να υποστηρίξετε το προοίμιο με εικονιστικό υλικό, το οποίο θα προβάλλεται την ώρα που θα ακούγεται κάποιος συμμαθητής ή συμμαθήτριά σας να διαβάσει το προοίμιο.
- Μουσική και «Ιλιάδα»: στη γλώσσα της μουσικής πολλοί παραβάλλουν το προοίμιο με αργό πένθιμο εμβατήριο, που προαναγγέλλει την παρέλαση των είκοσι τεσσάρων πολεμικών ραψωδιών Επιλέξτε ή συνθέστε τη μουσική που θα «ντύνει» την απαγγελία του προοιμίου (με τη συνδρομή του καθηγητή της μουσικής).
- Επική και κινηματογραφική αφήγηση: τι υποδηλώνουν τα επίθετα «επική» και «κινηματογραφική» που συνοδεύουν το ουσιαστικό «αφήγηση»; Πώς ξεκινά η επική και πώς η κινηματογραφική αφήγηση; Προσπαθήστε να ερμηνεύσετε τις δύο διαφορετικές επιλογές (λάβετε υπόψη σας τις εποχές δημιουργίας των έργων)
- Στο τέλος της σχολικής χρονιάς επανερχόμαστε στο πρώτο μέρος του σεναρίου και το εμπλουτίζουμε με τα στοιχεία που η μελέτη του έργου μας πρόσφερε.

- Αν δεν σας πρότεινα τις συγκεκριμένες ιστοσελίδες για το 1^ο και 2^ο θέμα, πώς θα πλοηγούσασταν στο διαδίκτυο για άντληση σχετικού υλικού, πώς θα το αξιολογούσατε, ποια στοιχεία θα επιλέγατε να τα επεξεργαστείτε για την εργασία σας;
- Αν θέλατε να επικοινωνήσετε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή να πάρετε συνέντευξη από τον Δ. Ν. Μαρωνίτη, ποιες ερωτήσεις θα του θέτατε, λαμβάνοντας υπόψη ότι μελετήσατε την «Οδύσσεια» σε μετάφραση δική του και με αφορμή το γεγονός της μετάφρασης της «Ιλιάδας».

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Τα κείμενα του 1^{ου} Φύλλου Εργασίας θα μπορούσαν να θεωρηθούν απαιτητικά για μαθητές της Β΄ Γυμνασίου. Το δε κείμενο με τη συνέντευξη του Μαρωνίτη επελέγη ακριβώς για να προβληματίσει τους μαθητές και κατά την παρουσίαση της εργασίας τους να τονίσουν το γεγονός ότι δεν το κατανόησαν και για αυτόν τον λόγο δεν θα μπορούσαν να το αξιοποιήσουν.

Οι μαθητές φαίνεται να προσπαθούν να ανταποκριθούν στα ζητούμενα, φτάνουν στο σημείο να προτείνουν αξιοποίηση και ωρών εκτός σχολείου, προκειμένου να φέρουν σε πέρας τις εργασίες τους. Βέβαια, αποδεικνύεται δύσκολο το να ξεφύγουν από τη λογική *Αντιγραφή* και *Επικόλληση*, γεγονός το οποίο αναδεικνύει περισσότερο την αδυναμία κατανόησης των κειμένων και λιγότερο απουσία διάθεσης ενασχόλησης με τις εργασίες (επισήμανση και μιας άλλης συναδέλφου, η οποία αξιοποίησε το 1^ο Φύλλο Εργασίας του σεναρίου). Επιπλέον, εκτιμούν ότι η τεχνολογία από μόνη της αρκεί για να προσδώσει αξία σε μια εργασία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds) 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.